Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (esimene koda laiendatud koosseisus)

15. jaanuar 2025 *

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Piiravad meetmed, mis on võetud seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas – Loetelu isikutest, üksustest ja asutustest, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid – Hageja nime kandmine ja jätmine loeteludesse – Õigus olla ära kuulatud – Põhjendamiskohustus – Hindamisviga – Proportsionaalsus – Ettevõtlusvabadus – Tühistamishagi

Kohtuasjas T-193/23,

MegaFon OAO, asukoht Moskva (Venemaa), esindajad: advokaadid V. Villante, D. Rovetta, M. Campa, M. Moretto, M. Pirovano ja B. Bonafini,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: E. Nadbath ja V. Piessevaux,

kostja,

keda toetab

Euroopa Komisjon, esindajad: M. Carpus Carcea, C. Georgieva ja L. Puccio,

menetlusse astuja,

ÜLDKOHUS (esimene koda laiendatud koosseisus),

nõupidamiste ajal koosseisus: R. Mastroianni koja presidendi ülesannetes ning kohtunikud M. Brkan, I. Gâlea (ettekandja), T. Tóth ja S. L. Kalėda,

kohtusekretär: ametnik H. Eriksson,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

arvestades 3. juuli 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtuotsuse

1 Hageja MegaFon OAO palub ELTL artikli 263 alusel esitatud hagis esiteks tühistada nõukogu 25. veebruari 2023. aasta otsuse (ÜVJP) 2023/434, millega muudetakse otsust 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (ELT 2023, L 59 I, lk 593), ja nõukogu 25. veebruari 2023. aasta määruse (EL) 2023/427, millega muudetakse määrust (EL) nr 833/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (ELT 2023, L 59 I, lk 6) (edaspidi koos „esialgsed aktid“), teiseks nõukogu 20. juuli 2023. aasta otsuse (ÜVJP) 2023/1517, millega muudetakse otsust 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (ELT 2023, L 184, lk 40; edaspidi „2023. aasta juuli akt“), ja kolmandaks nõukogu 29. jaanuari 2024. aasta otsuse (ÜVJP) 2024/422, millega muudetakse otsust 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (ELT L, 2024/422, edaspidi „2024. aasta jaanuari akt“), osas, milles kõikide nende aktidega (edaspidi „vaidlustatud aktid“) kantakse ja jäetakse tema nimi nõukogu 31. juuli 2014. aasta otsusele 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (ELT 2014, L 229, lk 13), ja nõukogu 31. juuli 2014. aasta määrusele (EL) nr 833/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (ELT 2014, L 229, lk 1), lisatud loeteludesse (edaspidi „vaidlusalused loetelud“).

I. Vaidluse taust

2 Hageja on Moskvas (Venemaa) asuv aktsiaselts, mis tegutseb telekommunikatsioonisektoris telekommunikatsiooni- ja mobiilsideoperaatorina.

3 Kohtuasi puudutab piiravaid meetmeid, mis on võetud seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega ning eelkõige Venemaa Föderatsiooni 24. veebruaril 2022 alanud sõjalise agressiooniga Ukraina vastu.

4 Võttes arvesse olukorra tõsidust Ukrainas, mida ei muutnud teatavate füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes 2014. aasta märtsis reisipiirangute kehtestamine ja nende isikute varade külmutamine, võttis Euroopa Liidu Nõukogu 31. juulil 2014 ELL artikli 29 alusel vastu otsuse 2014/512, et kehtestada sihipärased piiravad meetmed kapitaliturgudele juurdepääsu, kaitse, kahesuguse kasutusega kaupade ja tundlike tehnoloogiate valdkonnas.

5 Samal kuupäeval võttis nõukogu ELTL artikli 215 alusel vastu määruse nr 833/2014, mis sisaldab üksikasjalikumaid sätteid, et täita nii Euroopa Liidu tasandil kui ka liikmesriikides otsuse 2014/512 nõuded.

6 Piiravate meetmete väljakuulutatud eesmärk oli suurendada Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava tegevuse kulusid Venemaa Föderatsiooni jaoks ning toetada kriisi rahumeelset lahendamist.

7 Venemaa Föderatsioon alustas 24. veebruaril 2022 Ukrainas sõjalist operatsiooni.

8 Selles kontekstis võttis nõukogu ELL artikli 29 alusel 25. veebruaril 2022 vastu otsuse (ÜVJP) 2022/327 (ELT 2022, L 48, lk 1), 8. aprillil 2022 otsuse (ÜVJP) 2022/578 (ELT 2022, L 111, lk 70) ja 21. juulil 2022 otsuse (ÜVJP) 2022/1271 (ELT 2022, L 193, lk 196), millega muudeti

otsust 2014/512 (edaspidi „muudetud otsus 2014/512“). Lisaks võttis ta ELTL artikli 215 alusel 25. veebruaril 2022 vastu määruse (EL) 2022/328 (ELT 2022, L 49, lk 1), 8. aprillil 2022 määruse (EL) 2022/576 (ELT 2022, L 111, lk 1) ja 21. juulil 2022 määruse (EL) 2022/1269 (ELT 2022, L 193, lk 1), mille kõigi kolmega muudetakse määrust nr 833/2014 (edaspidi „muudetud määrus nr 833/2014“).

9 Muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Keelatud on kõikide kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia, mis on loetletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/821 I lisas, otsene või kaudne müümine, tarnimine, üleandmine ja eksportimine mis tahes Venemaa füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele või Venemaal kasutamiseks liikmesriikide kodanike poolt või liikmesriikide territooriumilt või kasutades liikmesriikide lipu all sõitvaid laevu või õhusõidukeid, olenemata sellest, kas need kaubad ja tehnoloogia on pärit liikmesriikide territooriumilt või mitte.

2. Keelatud on:

a) anda otse või kaudselt ühelegi füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele Venemaal või kasutamiseks Venemaal tehnilist abi ning osutada vahendus- või muid teenuseid, mis on seotud lõikes 1 osutatud kaupade ja tehnoloogiaga ning nende kaupade ja tehnoloogiaga varustamise, nende valmistamise, hoolduse ja kasutamisega;

b) pakkuda otse või kaudselt füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele Venemaal või kasutamiseks Venemaal rahastamist või osutada rahalist abi seoses lõikes 1 osutatud kaupade ja tehnoloogiaga nimetatud kaupade ja tehnoloogia müümiseks, tarnimiseks, üleandmiseks või eksportimiseks või nendega seotud tehnilise abi andmiseks või vahendus- või muude teenuste osutamiseks“.

10 Selle artikli lõigetes 4 ja 5 on ette nähtud järgmine loakord, mis on samuti identselt taasesitatud muudetud otsuse 2014/512 artikli 3a lõigetes 4 ja 5:

„4. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 ning ilma, et see piiraks määruse (EL) 2021/821 kohaste loanõuete kohaldamist, võivad pädevad asutused anda loa selliste kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogiate müügiks, tarnimiseks, üleandmiseks või ekspordiks või nendega seotud tehnilise või rahalise abi andmiseks, mis on mõeldud mittesõjaliseks kasutuseks ja mittesõjalistele lõppkasutajatele, kui nad on teinud kindlaks, et sellised kaubad või tehnoloogiad või nendega seotud tehniline või rahaline abi on ette nähtud: a) liidu, liikmesriikide valitsuste ja Venemaa valitsuse koostööks üksnes tsiviilküsimustes; b) valitsustevaheliseks koostööks kosmoseprogrammides; c) tsiviilotstarbelise tuumavõimekuse käitamiseks, hoolduseks, kütuse ümbertöötlemiseks ja ohutuse tagamiseks ning tsiviilotstarbeliseks tuumaenergiaalaseks koostööks, eelkõige teadus- ja arendustegevuse valdkonnas; d) meresõiduohutuse tagamiseks; e) selliste üldsusele mittekättesaadavate tsiviilotstarbeliste elektrooniliste sidevõrkude jaoks, mis ei kuulu riigi kontrolli all olevale üksusele ega üksusele, millest on üle 50% riigi omandis; f) kasutamiseks üksnes üksustele, mis on liikmesriigi või partnerriigi õiguse alusel asutatud või moodustatud juriidilise isiku, üksuse või asutuse omandis või ainu- või ühiskontrolli all; g) liidu, liikmesriikide ja partnerriikide diplomaatilistele esindustele, sealhulgas delegatsioonidele, saatkondadele ja missioonidele; h) Venemaal asuvate füüsiliste ja juriidiliste isikute, üksuste ja asutuste, välja arvatud Venemaa valitsuse ja selle otsese või kaudse kontrolli all olevate ettevõtjate küber- ja infoturvalisuse tagamiseks.

[…]

5. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 ning ilma, et see piiraks määruse (EL) 2021/821 kohaste loanõuete kohaldamist, võivad pädevad asutused anda loa selliste kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogiate müügiks, tarnimiseks, üleandmiseks või ekspordiks või nendega seotud tehnilise või rahalise abi andmiseks, mis on mõeldud mittesõjaliseks kasutuseks ja mittesõjalistele lõppkasutajatele, kui nad on teinud kindlaks, et sellise kauba või tehnoloogia või nendega seotud tehnilise või rahalise abi aluseks on leping, mis on sõlmitud enne 26. veebruari 2022, või sellise lepingu täitmiseks vajalik lisaleping, tingimusel et loataotlus on esitatud enne 1. maid 2022.“

11 Muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõikes 7 on ette nähtud:

„Lõigete 4 ja 5 kohaste loataotluste üle otsustades ei anna pädevad asutused luba, kui neil on piisavalt alust arvata, et:

i) lõppkasutaja võib olla sõjaline lõppkasutaja või IV lisas nimetatud füüsiline või juriidiline isik, üksus või asutus või et kaupadel võib olla sõjaline lõppkasutus, välja arvatud juhul, kui lõikes 1 osutatud kaupade ja tehnoloogia müük, tarnimine, üleandmine või eksport või seonduva tehnilise või rahalise abi andmine on artikli 3b lõike 1 punkti a alusel lubatud.“

12 Selle otsuse artikli 3a lõikes 1 on sätestatud:

„1. Keelatud on otse või kaudselt müüa, tarnida, üle anda või eksportida kaupu ja tehnoloogiat, mis võivad kaasa aidata Venemaa sõjalisele ja tehnoloogilisele tugevdamisele või kaitse- ja julgeolekusektori arendamisele, olenemata sellest, kas need pärinevad liidust või mitte, füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele Venemaal või kasutamiseks Venemaal.“

13 Artikli 3a lõikes 2 korratakse muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõike 2 sõnastust.

14 Sama artikli 3a lõikes 7 korratakse muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõike 7 sõnastust.

15 Muudetud otsuse 2014/512 artikli 3b lõikes 1 on sätestatud:

„IV lisas loetletud füüsiliste või juriidiliste isikute, asutuste või üksuste puhul võivad liikmesriikide pädevad asutused erandina käesoleva otsuse artiklitest 3 ja 3a ning ilma et see piiraks määruse (EL) 2021/821 kohaste loanõuete kohaldamist, lubada kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia ning käesoleva otsuse artiklis 3a osutatud kaupade ja tehnoloogia müüki, tarnimist, üleandmist või eksporti või nendega seotud tehnilise või rahalise abi andmist üksnes juhul, kui nad on kindlaks teinud, et:

a) nimetatud kaubad või tehnoloogia või nendega seotud tehniline või rahaline abi on vajalikud sellise sündmuse kiiresti ärahoidmiseks või leevendamiseks, millel on tõenäoliselt ränk ja märkimisväärne mõju inimeste tervisele ja ohutusele või keskkonnale, või

b) sellise kauba või tehnoloogia või nendega seotud tehnilise või rahalise abi aluseks on leping, mis on sõlmitud enne 26. veebruari 2022, või sellise lepingu täitmiseks vajalik lisaleping, tingimusel et loataotlus on esitatud enne 1. maid 2022.“

16 Muudetud määruse nr 833/2014 artikli 2 lõigetes 1, 2, 4 ja 5 ning artikli 2a lõigetes 1, 2, 4 ja 5 on vastavalt sisuliselt üle võetud muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõigete 1, 2, 4 ja 5 ning artikli 3a lõigete 1, 2, 4 ja 5 sõnastus. Samuti on muudetud määruse nr 833/2014 artikli 2 lõikes 7, artikli 2a lõikes 7 ja artiklis 2b vastavalt sisuliselt korratud muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõike 7, artikli 3a lõike 7 ja artikli 3b sisu.

17 Nõukogu võttis 25. veebruaril 2023 vastu esialgsed aktid ja hageja nimi lisati kummagi akti vaidlusaluste loetelude punkti 499.

18 Otsuse 2023/434 põhjenduses 10, mida on korratud määruse 2023/427 põhjenduses 4, on märgitud, et „96 kannet [lisati vaidlusalustesse loeteludesse ehk täpsemalt nende] Venemaa sõjatööstuskompleksi Ukraina-vastases agressioonisõjas otseselt toetavate üksuste loetellu, kelle suhtes kehtestatakse rangemad ekspordipiirangud seoses kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogiate ning sellistele kaupade ja tehnoloogiatega, mis võivad aidata kaasa Venemaa kaitse- ja julgeolekusektori tehnoloogilisele arengule“.

19 Hageja palus 1. märtsi 2023. aasta kirjas nõukogul esitada talle teave ja tõendid, mis olid tema suhtes piiravate meetmete võtmise aluseks. Hageja märkis veel, et ta jätab endale õiguse esitada märkusi ja paluda nõukogul uuesti läbi vaadata otsus kanda tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse.

20 Kuna nõukogu ei vastanud, kordas hageja 17. märtsi 2023. aasta kirjas oma taotlust.

21 Nõukogu märkis 31. märtsi 2023. aasta kirjas, et ta ei ole kohustatud teatama vaidlusalustesse loeteludesse kantud isikutele ja üksustele nende loeteludesse kandmise põhjustest ning et kogu teave, mis õigustab hageja nime kandmist loeteludesse, on esitatud muudetud otsuse 2014/512 artiklites 3 ja 3b, muudetud määruse nr 833/2014 artiklites 2, 2a ja 2b ning otsuse 2023/434 põhjenduses 10 ja määruse 2023/427 põhjenduses 4.

II. Hagi esitamisest hilisemad faktilised asjaolud

22 Nõukogu 23. juuni 2023. aasta otsusega (ÜVJP) 2023/1217, millega muudetakse otsust 2014/512 (ELT 2023, L 159 I, lk 451), ja nõukogu 23. juuni 2023. aasta määrusega (EL) 2023/1214, millega muudetakse määrust nr 833/2014 (ELT 2023, L 159 I, lk 1), muudeti vaidlusaluseid loetelusid eelkõige järgmise sissejuhatava teksti lisamisega:

„Käesolevas lisas on loetletud füüsilised või juriidilised isikud, üksused või asutused, kes on sõjalised lõppkasutajad, kuuluvad Venemaa sõjandus-tööstuskompleksi või kellel on äri- või muud sidemed Venemaa kaitse- ja julgeolekusektoriga või kes seda muul viisil toetavad. Need füüsilised või juriidilised isikud, üksused või asutused aitavad kaasa Venemaa sõjalise ja tehnoloogilise suutlikkuse tugevdamisele või Venemaa kaitse- ja julgeolekusektori arendamisele. Nende hulka kuuluvad muudes kolmandates riikides peale Venemaa asuvad füüsilised või juriidilised isikud, üksused või asutused. Nende lisamine käesolevasse lisasse ei too kaasa vastutuse omistamist nende tegevuse eest sellele jurisdiktsioonile, kus nad tegutsevad.“

23 Nõukogu võttis 20. juulil 2023 vastu 2023. aasta juuli akti.

24 Nõukogu saatis 24. juulil 2023 hagejale kirja, milles teatas talle kõnealuste piiravate meetmete pikendamisest tema suhtes.

25 Hageja saatis 30. novembril 2023 nõukogule kirja, paludes viimasel vaadata uuesti läbi oma otsus nende meetmete pikendamise kohta, ja palus luba tutvuda kõigi asjakohaste dokumentidega.

26 Nõukogu võttis 29. jaanuaril 2024 vastu 2024. aasta jaanuari akti, millega jäeti hagejat puudutav kanne vaidlusalustes loeteludes muutmata.

27 Nõukogu vastas hageja 30. novembri 2023. aasta kirjale 30. jaanuaril 2024.

III. Poolte nõuded

28 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud aktid osas, milles nende aktidega kantakse tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse ja jäetakse neisse;

– mõista nõukogult välja kohtukulud ja jätta Euroopa Komisjoni menetlusse astumisega seotud kulud tema enda kanda.

29 Nõukogu, keda toetab komisjon, palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– teise võimalusena jätta vaidlustatud aktide tühistamise korral nende tagajärjed kehtima kuni Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 esimeses lõigus ette nähtud apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja möödumiseni, või kui esitatakse apellatsioonkaebus, siis kuni apellatsioonkaebuse rahuldamata jätmiseni;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

IV. Õiguslik käsitlus

A. Hageja esitatud täiendavate tõendite vastuvõetavus

30 Hageja esitas 19. juuni 2024. aasta kirjas Üldkohtu kodukorra artikli 85 lõike 3 alusel täiendavad tõendid. Nõukogu ja komisjon väidavad, et need tõendid ei ole vastuvõetavad.

31 Olgu meenutatud, et kodukorra artikli 85 lõike 3 kohaselt võivad kohtuasja pooled erandkorras esitada tõendeid või taotluse nende kogumiseks enne menetluse suulise osa lõppemist või enne Üldkohtu otsust lahendada kohtuasi ilma menetluse suulise osata, tingimusel et tõendite hiline esitamine on õigustatud.

32 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et hageja ei ole esitanud asjaolusid, mis võiksid õigustada kõnealuste täiendavate tõendite, st dokumentide hilist esitamist.

33 Nagu märgib nõukogu, keda toetab komisjon, avaldati või väljastati kõik need dokumendid, välja arvatud lisades AE.9 ja AE.11 sisalduvad dokumendid, juba enne hagiavalduse esitamist. Mis puudutab lisas AE.9 esitatud dokumenti, siis on tegemist hagejale 9. novembril 2023 väljastatud

litsentsiga. Samuti on lisas AE.11 esitatud dokument 27. oktoobri 2023. aasta kuupäeva kandev kiri, mis saadeti hagejale tema palvel. Seega peab hageja olema nendest dokumentidest teadlik alates nende väljastamisest ja ta oleks saanud need esitada hiljemalt teise muutmisavalduse lisas.

34 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et hageja ei ole kodukorra artikli 85 lõike 3 tähenduses põhjendanud 19. juunil 2024 esitatud täiendavate tõendite hilinenult esitamist. Järelikult on need väited vastuvõetamatud ning Üldkohus ei võta neid käesoleva hagi läbivaatamisel arvesse.

B. Sisulised küsimused

35 Hageja esitab neli väidet, millest esimene puudutab kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele rikkumist, teine põhjendamiskohustuse rikkumist, kolmas hindamisviga ja neljas proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist.

36 Üldkohus peab otstarbekaks analüüsida kõigepealt teist väidet ning seejärel esimest, kolmandat ja neljandat väidet.

1. Teine väide, et on rikutud põhjendamiskohustust

37 Hageja väidab, et nõukogu ei esitanud ühtegi individuaalset põhjendust tema nime kandmiseks vaidlusalustesse loeteludesse ega teinud talle teatavaks ka konkreetseid põhjendusi, mille alusel ta järeldas, et hageja on üksus, mis otseselt toetab Venemaa sõjatööstuskompleksi, mistõttu on hagejal võimatu teada saada põhjusi, miks tema nimi neisse kanti.

38 Hageja sõnul ei võimalda otsuse 2023/434 põhjendus 10, muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõige 7, artikli 3a lõige 7 ega artikkel 3b, millele nõukogu oma menetlusdokumentides viitas, oma koosmõjus mõista tal põhjusi, miks tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse kanti. Miski ei anna aimu sellest, kas tema nimi kanti loetellu põhjusel, et ta tarnib kahesuguse kasutusega kaupu ja tehnoloogiat või kaupu ja tehnoloogiat, mis võivad kaasa aidata Venemaa sõjalise ja tehnoloogilise suutlikkuse tugevdamisele või Venemaa kaitse- ja julgeolekusektori arendamisele.

39 Hageja täpsustab samuti, et käesolev kohtuasi erineb kohtuasjadest, milles tehti nõukogu viidatud kohtuotsused.

40 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidleb neile argumentidele vastu.

41 ELTL artikli 296 teises lõigus on kirjas, et „[õ]igusaktides esitatakse nende vastuvõtmise põhjused“. Lisaks kätkeb õigus heale haldusele Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 41 lõike 2 punkti c kohaselt muu hulgas „asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid“.

42 Tuleb meenutada, et huve kahjustava akti põhjendamise kohustuse – mis on kaitseõiguste tagamise põhimõtte üks osa – eesmärk on esiteks anda puudutatud isikule piisavalt teavet, et tal oleks võimalik kindlaks teha, kas akt on põhjendatud või on selles võidud teha viga, mis võimaldab liidu kohtus selle kehtivuse vaidlustada, ning teiseks võimaldada liidu kohtul kontrollida selle akti õiguspärasust (vt 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punkt 102 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad ELTL artikliga 296 ja harta artikli 41 lõike 2 punktiga c nõutavad põhjendused vastama vaidlustatud akti laadile ja selle vastuvõtmise kontekstile. Neist peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab puudutatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid ja pädeval kohtul teostada kontrolli. Põhjendamise nõudest kinnipidamist hinnates tuleb arvestada juhtumi asjaolusid (vt 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus DenizBank *vs.* nõukogu, T-798/14, EU:T:2018:546, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Ei ole nõutud, et põhjenduses oleksid ära toodud kõik asjakohased faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuna põhjenduse piisavust hinnates tuleb lisaks selle sõnastusele arvestada ka selle konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme. Nii on huve kahjustav akt ühelt poolt piisavalt põhjendatud siis, kui see on tehtud puudutatud isikule teadaolevas kontekstis, mis võimaldab tal mõista tema suhtes võetud meetme sisu. Teiselt poolt peab akti põhjenduse täpsusaste olema proportsionaalne materiaalsete võimaluste ja tehniliste tingimuste või tähtajaga, millest kinni pidades tuleb akt võtta (vt 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punktid 103 ja 104 ning seal viidatud kohtupraktika, ning 20. septembri 2023. aasta kohtuotsus Mordashov *vs.* nõukogu, T-248/22, ei avaldata, EU:T:2023:573, punktid 46 ja 47 ning seal viidatud kohtupraktika).

45 Tuleb märkida, et käesoleval juhul kujutavad vaidlustatud aktide asjasse puutuvad sätted endast hageja suhtes piiravaid üksikmeetmeid (vt selle kohta 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Almaz-Antey *vs.* nõukogu, T-515/15, ei avaldata, EU:T:2018:545, punkt 86).

46 Kohtupraktikas on aga täpsustatud, et piiravaid meetmeid kehtestava nõukogu akti põhjendusest ei pea selguma mitte ainult selle meetme õiguslik alus, vaid selles tuleb määratleda ka spetsiifilised ja konkreetsed põhjused, millest lähtudes nõukogu on oma kaalutlusõigust kasutades asunud seisukohale, et puudutatud isiku suhtes tuleb sellist meedet kohaldada (3. juuli 2014. aasta kohtuotsus National Iranian Tanker Company *vs.* nõukogu, T-565/12, EU:T:2014:608, punkt 38; vt selle kohta ka 25. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Almaz-Antey Air and Space Defence *vs.* nõukogu, T-255/15, ei avaldata, EU:T:2017:25, punkt 55).

47 Esimesena tuleb meenutada, et kõik vaidlusalused piiravad meetmed on võetud hagejale teadaoleva rahvusvahelise pinge kontekstis, mis eelnes otsuse 2014/512 asjakohaste sätete vastuvõtmisele, millele on viidatud eespool punktides 9–16. Otsuse 2014/512 põhjendustest 1–8 nähtub, et nende meetmete väljakuulutatud eesmärk on suurendada Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava tegevuse kulukust Venemaa Föderatsiooni jaoks ning toetada kriisi rahumeelset lahendamist. Otsuses 2014/512 on seega välja toodud üldine olukord, mis tingis selle vastuvõtmise, ja üldised eesmärgid, mida sellega soovitakse saavutada (vt selle kohta 28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 123).

48 Teisena tuleb märkida, et muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõigetes 1 ja 2 ning artikli 3a lõigetes 1 ja 2 on nendes sätetes kehtestatud tingimustel ette nähtud keeld müüa, tarnida, üle anda või eksportida kahesuguse kasutusega kaupu ja tehnoloogiat, keeld osutada tehnilist abi, vahendus- või muid teenuseid ning keeld pakkuda mis tahes isikule, üksusele või asutusele Venemaal kõnealuste kaupade ja kõnealuse tehnoloogiaga seotud rahastamist või rahalist abi. Ka ei anta selle otsuse artikli 3 lõike 7 ja artikli 3a lõike 7 kohaselt luba, mis kalduks kõrvale nimetatud keeldudest, sisuliselt juhul, kui lõppkasutajaks võib olla sõjaväelane või IV lisas loetletud füüsiline või juriidiline isik, üksus või asutus või kui kõnealused kaubad võivad olla ette nähtud sõjaliseks lõppkasutuseks.

49 Sellega seoses nähtub otsuse 2022/327, millega muudeti otsuse 2014/512 artikleid 3 ja 3a, põhjendusest 12, et võttes arvesse olukorra tõsidust Ukrainas, pidas nõukogu asjakohaseks võtta täiendavaid piiravaid meetmeid vastusena Venemaa Föderatsiooni destabiliseerivale tegevusele. Sellega seoses leidis nõukogu, et tuleks kehtestada täiendavad piirangud kahesuguse kasutusega kaupade ning teatavate kaupade ja teatava tehnoloogia ekspordile, tarnimisele või üleandmisele, mis võivad aidata kaasa Venemaa kaitse- ja julgeolekusektori tehnoloogilisele arengule.

50 Peale selle nähtub nõukogu 15. märtsi 2022. aasta otsuse (ÜVJP) 2022/430, millega muudetakse otsust 2014/512 (ELT 2022, L 87 I, lk 56), põhjendusest 5, et võttes arvesse olukorra halvenemist Ukrainas, pidas nõukogu vajalikuks karmistada kahesuguse kasutusega kaupade ja muudetud otsuse 2014/512 artiklis 3a nimetatud kaupade ekspordipiiranguid.

51 Lisaks, nagu on meenutatud eespool punktis 18, nähtub otsuse 2023/434 põhjendusest 10 ja määruse 2023/427 põhjendusest 4, et vaidlusalustesse loeteludesse lisati 96 kannet – sealhulgas hagejat puudutav kanne – üksuste kohta, mis toetavad otseselt Venemaa Föderatsiooni sõjatööstuskompleksi Ukraina vastu peetavas agressioonisõjas.

52 Mis puudutab 2023. aasta juuli ja 2024. aasta jaanuari akte (edaspidi koos „loeteludesse jätmise aktid“), siis kinnitavad seda järeldust otsuse 2014/512 IV lisa sissejuhatava teksti sõnastus ja määrus nr 833/2014, mida on muudetud vastavalt otsusega 2023/1217 ja määrusega 2023/1214, millele on viidatud eespool punktis 22.

53 Tuleb aga asuda seisukohale, et spetsiifilised ja konkreetsed põhjused, miks nõukogu oma kaalutlusõigust kasutades leidis, et hageja suhtes tuleb kohaldada vaidlusaluseid meetmeid eespool punktis 46 viidatud kohtupraktika tähenduses, vastavad siinses asjas vaidlustatud aktide asjasse puutuvates sätetes ja põhjendustes kindlaks määratud kriteeriumidele.

54 Järelikult kanti hageja nimi vaidlusalustesse loeteludesse põhjusel, et ta vastab spetsiifilistele ja konkreetsetele tingimustele, mis on kindlaks määratud vaidlustatud aktide asjasse puutuvates sätetes ja põhjendustes, see tähendab seetõttu, et teda peetakse Venemaa sõjatööstuskompleksi otseselt toetavaks üksuseks.

55 Sellega seoses tuleb täpsustada, et samade kaalutluste kasutamine mitme isiku suhtes piiravate meetmete võtmiseks ei välista seda, et need kaalutlused annavad piisavalt spetsiifilise põhjenduse iga puudutatud isiku kohta (vt 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Vnesheconombank *vs.* nõukogu, T-737/14, ei avaldata, EU:T:2018:543, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

56 Nimelt, nagu on meenutatud eespool punktides 18 ja 51, nähtub otsuse 2023/434 põhjendusest 10 ja määruse 2023/427 põhjendusest 4, et vaidlusalustesse loeteludesse lisati 96 kannet. Põhjenduses 10 on täpsustatud, et isikud on kantud „Venemaa sõjatööstuskompleksi Ukraina-vastases agressioonisõjas otseselt toetavate üksuste loetellu, kelle suhtes kehtestatakse rangemad ekspordipiirangud seoses kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogiate ning [selliste] kaupade ja tehnoloogiatega, mis võivad aidata kaasa Venemaa kaitse- ja julgeolekusektori tehnoloogilisele arengule“. Need piirangud on ette nähtud kõnealuse otsuse artikli 3 lõikes 7 ja artikli 3a lõikes 7.

57 Võttes aga arvesse kõnealuste piiravate meetmete vastuvõtmise ajal valitsenud poliitilist konteksti ja seda, kui oluline on takistada üksustel, kes otseselt toetavad Venemaa Föderatsiooni sõjatööstuskompleksi Ukraina-vastases agressioonisõjas, osta kahesuguse kasutusega kaupu või muudetud otsuse 2014/512 artiklis 3a nimetatud kaupu, arvestades nende meetmete eesmärki,

milleks on suurendada Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava tegevuse kulukust Venemaa Föderatsiooni jaoks ning toetada kriisi rahumeelset lahendamist, on nõukogu otsus võtta sellised meetmed telekommunikatsioonisektorisse kuuluvate üksuste vastu kergesti mõistetav, arvestades nimetatud meetmete väljendatud eesmärki (vt selle kohta analoogia alusel 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Almaz-Antey *vs.* nõukogu, T-515/15, ei avaldata, EU:T:2018:545, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Sellest järeldub, et muudetud otsuse 2014/512 artikli 3 lõikes 7 ja artikli 3a lõikes 7 ette nähtud täiendavate piirangute kehtestamisel oli hagejal võimalik mõista, et ta kanti vaidlusalustesse loeteludesse seetõttu, et teda peeti üksuseks, kes otseselt toetab Venemaa sõjatööstuskompleksi Ukraina-vastases agressioonisõjas, võttes arvesse asjaolu, et ta on üks peamistest mobiilside- ja telekommunikatsioonioperaatoritest Venemaal, ning poliitilist konteksti vaidlustatud aktide vastuvõtmise ajal.

59 Sellega seoses – nagu märgib nõukogu oma menetlusdokumentides – kehtestati hagejale piirangud kahesuguse kasutusega kaupade ning teatavate kaupade ja teatava tehnoloogia suhtes, mis võivad aidata kaasa Venemaa kaitse- ja julgeolekusektori tehnoloogilisele arengule, et takistada teda omandamast neid kaupu ja nende kasutamisega aitamast kaasa Venemaa Föderatsiooni agressioonile Ukraina vastu, kas osutades Venemaa armeele telekommunikatsiooniteenuseid või pakkudes telekommunikatsiooniteenuseid tsiviilklientidele Ukraina aladel, mida Venemaa Föderatsioon okupeerib.

60 Samuti oli põhjust, mis õigustas nende meetmete pikendamist loeteludesse jätmise aktidega, lihtne mõista, arvestades nende aktide põhjendusi 2 ja 3 ning IV lisa sissejuhatavat teksti, milles korratakse Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastase agressioonisõja hukkamõistmist. Kuna õigusvastane tegevus jätkus, oli asjakohane säilitada kehtestatud meetmed ja võtta täiendavaid meetmeid.

61 Eeltoodut arvestades tuleb tõdeda, et nõukogu ei rikkunud põhjendamiskohustust, ning seega tuleb teine väide tagasi lükata.

2. Esimene väide, et on rikutud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele

a) Vastuvõetavus

62 Nõukogu, kes ei esita küll sõnaselgelt vastuvõetamatuse vastuväidet, väidab, et esimene väide ei ole piisavalt struktureeritud ja seda võib pidada kodukorra artikli 76 punkti d nõuetega vastuolus olevaks.

63 Kõigepealt tuleb märkida, et kodukorra artikli 76 punkti d kohaselt tuleb hagiavalduses märkida hagi ese, esitatavad väited ja argumendid ning lühiülevaade nendest väidetest ning see peab olema piisavalt selge ja täpne, võimaldamaks kostjal enda kaitseks valmistuda ning Üldkohtul teostada kontrolli olenevalt asjaoludest ka ilma täiendava teabeta (7. märtsi 2017. aasta kohtuotsus United Parcel Service *vs.* komisjon, T-194/13, EU:T:2017:144, punkt 191).

64 Samuti tuleb meenutada, et selleks, et Üldkohtule esitatud hagi oleks vastuvõetav, peavad selle aluseks olevad õiguslikud ja faktilised asjaolud kas või kokkuvõtlikult, ent seostatult ja arusaadavalt tulenema hagiavalduse tekstist endast (7. märtsi 2017. aasta kohtuotsus United Parcel Service *vs.* komisjon, T-194/13, EU:T:2017:144, punkt 192).

65 Tuleb tõdeda, et faktilised ja õiguslikud asjaolud, millele hageja oma argumentides tugineb, on hagiavalduse lugemisel mõistetavad. Hagiavalduses on nimelt esitatud õiguslikud asjaolud, millele hageja tugineb, ning küll kokkuvõtlikult, kuid piisavalt faktilised asjaolud, millele ta tugineb, eelkõige need, mis tulenevad asjaolust, et teda ei ole kunagi teavitatud ega ära kuulatud seoses tema nime kandmisega vaidlusalustesse loeteludesse. Samuti oli nõukogul oma menetlusdokumentides võimalik nendele argumentidele vastata. Üldkohus sai kindlaks teha ka hageja argumendid. Seega on esimene väide vastuvõetav.

b) Sisulised küsimused

66 Hageja väidab, et nõukogu rikkus teavitamiskohustust ja tema õigust olla ära kuulatud. Ta märgib, et teda ei teavitatud tema nime kandmisest vaidlusalustesse loeteludesse ning et nõukogu ei avaldanud *Euroopa Liidu Teatajas* teadet ega teinud vaidlustatud akte talle individuaalselt teatavaks.

67 Täpsemalt väidab hageja, et nõukogu ei andnud talle võimalust esitada märkusi ning et tema vaidlusalustesse loeteludesse kandmist toetavate tõendite teatavaks tegemine alles kostja vastuse kaudu oli õigusvastane.

68 Muutmisavaldustes lisab hageja, et ka loeteludesse jätmise aktide vastuvõtmisel ei andnud nõukogu talle võimalust esitada märkusi tema suhtes võetud piiravate meetmete pikendamise kohta ning et tõendid tuleb vaidlustatud aktide põhjendatuse kindlakstegemisel tunnistada vastuvõetamatuks. Teise võimalusena märgib hageja esimeses muutmisavalduses, et kui Üldkohus peaks leidma, et nõukogu ei olnud kohustatud talle enne 2023. aasta juuli akti vastuvõtmist teatama kavatsusest jätta tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse ega tegema talle teatavaks asjaolusid, millele see akt tugineb, esitab ta ELTL artikli 277 alusel väite, et otsus 2014/512 ja määrus nr 833/2014 on õigusvastased.

69 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidleb neile argumentidele vastu.

70 Tuleb meenutada, et harta artikli 41 lõike 2 punktis a ette nähtud õigus olla ära kuulatud, mis on kaitseõiguste järgimise lahutamatu osa, tagab igale isikule võimaluse teha haldusmenetluses enne tema huve kahjustava otsuse tegemist tõhusalt ja tegelikult teatavaks oma seisukoht (vt selle kohta 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 Menetluses, milles võetakse vastu otsus kanda isiku nimi piiravad meetmed kehtestava akti lisas toodud loetellu, nõuab kaitseõiguste järgimine, et liidu pädev asutus teeks asjaomasele isikule teatavaks põhjendused ja talle süüks pandavad asjaolud, millega ta kavatseb oma otsust põhistada. Sellise teatavaks tegemise käigus peab liidu pädev asutus võimaldama sel isikul esitada tõhusalt oma seisukoha tema vastu kasutatud põhjenduste kohta (vt selle kohta 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs.* Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punktid 111 ja 112).

72 Harta artikli 52 lõige 1 lubab siiski hartas tunnustatud õiguste teostamist piirata, tingimusel et piirang arvestab asjasse puutuva põhiõiguse olemust ning on proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt vajalik ja tegelikult vastav liidu poolt tunnustatud üldist huvi teenivatele eesmärkidele. Euroopa Kohus on selles küsimuses korduvalt leidnud, et kaitseõigustele võib seada piiranguid

või teha neist erandeid, sealhulgas ühise välis- ja julgeolekupoliitika kontekstis vastu võetud piiravate meetmete puhul (vt 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).

73 Lisaks tuleb kaitseõiguste rikkumise olemasolu analüüsida iga juhtumi konkreetsete asjaolude alusel, eelkõige asjasse puutuva õigusakti laadi, selle vastuvõtmise konteksti ja asjaomast valdkonda reguleerivate õigusnormide põhjal (vt 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs.* Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 102 ja seal viidatud kohtupraktika).

74 Veel tuleb meenutada, et liidu kohus eristab ühest küljest isiku nime esialgset kandmist vaidlusalustesse loeteludesse ja teisest küljest selle isiku nime jätmist nimetatud loeteludesse (vt selle kohta 30. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Al-Chihabi *vs.* nõukogu, T-593/11, EU:T:2015:249, punkt 40).

75 Käsitletavat väidet tuleb analüüsida nendest kohtupraktikas välja kujundatud põhimõtetest lähtudes.

1) Esialgsed aktid

76 Mis esimesena puudutab hageja argumenti, et nõukogu oleks pidanud teda individuaalselt teavitama vaidlustatud aktidest, kuna nendes nähti tema suhtes ette piiravad meetmed, siis tuleb märkida, et ehkki asjaolu, et neist ei teavitatud individuaalselt, võib mõjutada hetke, millest alates hakkab kulgema hagi esitamise tähtaeg, ei õigusta see iseenesest vaidlustatud aktide tühistamist. Hageja ei esita sellega seoses ühtegi argumenti, mis tõendaks, et käesoleval juhul tõi nendest aktidest individuaalselt teavitamata jätmine kaasa tema õiguste rikkumise, mis annab alust nende aktide tühistamiseks hagejat puudutavas osas (vt selle kohta 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika).

77 Teisena tuleb meenutada, et mis puudutab õiguse olla ära kuulatud järgimist, siis tuleneb kohtupraktikast, et esialgse otsuse puhul, millega isiku või üksuse nimi kantakse selliste isikute ja üksuste loetellu, kelle rahalised vahendid külmutatakse, ei ole nõukogu kohustatud enne teavitama asjaomast isikut või üksust põhjendustest, millele ta kavatseb tugineda tema nime loetellu kandmisel. Selleks et niisuguse meetme tõhusust mitte ohtu seada, peab sellega nimelt juba selle olemuse tõttu kaasnema üllatusmoment ja see peab olema viivitamatult kohaldatav. Puudutatud isikul või üksusel on ka õigus esitada oma seisukoht nende asjaolude kohta, kui akt on juba vastu võetud; ta peab selleks esitama nõukogule taotluse (vt 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Sellist erandit põhiõigusest olla ära kuulatud piiravate meetmete võtmisele eelnevas menetluses õigustab vajadus tagada rahaliste vahendite külmutamise meetmete tõhusus ja lõppkokkuvõttes ülekaalukad kaalutlused, mis puudutavad liidu ja tema liikmesriikide julgeolekut või rahvusvahelisi suhteid (vt 27. juuli 2022. aasta kohtuotsus RT France *vs.* nõukogu, T-125/22, EU:T:2022:483, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).

79 Lisaks tuleb meenutada, et ei piiravaid meetmeid kehtestavate õigusaktide asjaomased sätted ega kaitseõiguste austamise üldpõhimõte ei anna puudutatud isikutele õigust ametlikule ärakuulamisele, vaid piisab võimalusest esitada kirjalikud märkused (vt selle kohta analoogia alusel 12. veebruari 2020. aasta kohtuotsus Amisi Kumba *vs.* nõukogu, T-163/18, EU:T:2020:57, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).

80 Nagu nõukogu oma menetlusdokumentides ja kohtuistungil väitis, tuleb käesolevas asjas märkida, et esialgsetel aktidel peab olema üllatav mõju, et tagada nende tõhusus ja vältida eelkõige seda, et hageja ei saaks saada muudetud otsuse 2014/512 artiklites 3 ja 3a nimetatud kaupade ja tehnoloogia ekspordilitsentsi või sõlmida lepinguid, mille suhtes kohaldatakse mõnda selle otsuse artikli 3b lõikes 1 ette nähtud erandit. Seega ei olnud nõukogu kohustatud hagejat enne tema esmakordset loetellu kandmist ära kuulama eespool punktis 79 viidatud kohtupraktika tähenduses, mistõttu ei ole selles osas rikutud tema õigust olla ära kuulatud.

81 Mis kolmandana puudutab nõukogu poolt hageja suhtes piiravate meetmete võtmist õigustavate põhjenduste teatavaks tegemata jätmist enne kõnealuste piiravate meetmete võtmist, siis nähtub eespool punktis 77 viidatud kohtupraktikast, et kuna hagejale esialgsete aktide asjakohaste sätetega kehtestatud piirangud kujutavad endast tema suhtes piiravaid üksikmeetmeid, oli nõukogu kohustatud tegema nende meetmete hageja suhtes kohaldamist puudutavad põhjendused hageja taotlusel viimasele teatavaks kohe pärast nende aktide vastuvõtmist.

82 Sellega seoses tuleb meenutada, et õigus tõhusale kohtulikule kaitsele, mida on kinnitatud harta artiklis 47, nõuab, et puudutatud isik saaks tutvuda tema suhtes tehtud otsuse põhjendustega, lugedes kas otsust ennast või saades oma sellekohase taotluse põhjal teada selle põhjendused, kusjuures pädev kohus võib asjaomaselt ametiasutuselt nõuda kõnealuste põhjenduste teatavakstegemist, et võimaldada puudutatud isikul kaitsta oma õigusi parimates võimalikes tingimustes ja otsustada täielikult informeerituna, kas on tarvis pädevasse kohtusse pöörduda, ning teha pädeval kohtul täielikult võimalikuks kontrollida asjasse puutuva otsuse õiguspärasust (vt 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs.* Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 100 ja seal viidatud kohtupraktika).

83 Käesoleval juhul nähtub toimikust, et pärast hageja 1. ja 17. märtsi 2023. aasta kirja vastas nõukogu 31. märtsi 2023. aasta kirjas, et kogu teave, mis õigustab tema nime kandmist vaidlusalustesse loeteludesse, on esitatud otsuse 2023/434 põhjenduses 10, muudetud otsuse 2014/512 artiklites 3 ja 3b ning muudetud määruse nr 833/2014 põhjenduses 4 ning artiklites 2, 2a ja 2b.

84 Seega tuleb märkida, et põhjendus, mille alusel nõukogu kehtestas hageja suhtes piiravad meetmed ja mis sisaldub esialgsete aktide endi asjakohastes sätetes, seisneb peamiselt selles, et hageja on üksus, kes otseselt toetab Venemaa sõjatööstuskompleksi.

85 Järelikult, nagu nähtub eespool punktist 58, oli hagejal võimalik mõista põhjusi, miks tema nimi kanti vaidlusalustesse loeteludesse, ning see võimaldas tal kaitsta oma õigusi parimatel võimalikel tingimustel ja otsustada kõiki asjaolusid teades, kas on otstarbekas pöörduda pädevasse kohtusse eespool punktis 82 viidatud kohtupraktika tähenduses.

2) Loeteludesse jätmise aktid

86 Mis puudutab otsust jätta piiravad meetmed kehtima isiku suhtes, keda need otsused juba puudutavad, siis on nõukogu kohustatud tegema sellele isikule teatavaks asjaolud, mis on tema käsutuses oma otsuse põhjendamiseks, ning see peab võimaldama isikul enne, kui see otsus vastu

võetakse, tõhusalt esitada oma seisukoha tema vastu kasutatud põhjenduste kohta. Nende kahe menetlusliku kohustuse täitmine peab eelnema selle otsuse vastuvõtmisele (vt selle kohta 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs.* Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punktid 111–113 ning seal viidatud kohtupraktika).

87 Tuleb siiski märkida, et õigus olla ära kuulatud enne selliste aktide vastuvõtmist, millega jäetakse kehtima piiravad meetmed isikute suhtes, kellele neid meetmeid juba kohaldatakse, kehtib siis, kui nõukogu võtab nende isikute suhtes arvesse uusi asjaolusid, mitte aga siis, kui loetellu jätmine tugineb samadele põhjendustele kui need, millega põhjendati kõnealuseid meetmeid kehtestava esialgse akti vastuvõtmist (28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Tomana jt *vs.* nõukogu ja komisjon, C-330/15 P, ei avaldata, EU:C:2016:601, punkt 67, ja 7. juuni 2023. aasta kohtuotsus Shakutin *vs.* nõukogu, T-141/21, ei avaldata, EU:T:2023:303, punkt 74).

88 Seega, kuigi hageja nime vaidlusalustesse loeteludesse jätmine, mis otsustati loeteludesse jätmise aktides, põhineb – nagu käesoleval juhul – samadel põhjendustel kui need, mis õigustasid kõnealuseid piiravaid meetmeid kehtestavate esialgsete aktide vastuvõtmist, on nõukogu kohustatud hagejale kehtestatud piiravate meetmete korrapärase läbivaatamise käigus tegema talle vajaduse korral teatavaks uued asjaolud, millega ta on ajakohastanud mitte ainult tema isiklikku olukorda, vaid ka kõnealuses kolmandas riigis valitsevat olukorda puudutava teabe, ning paluma enne oma otsuse vastuvõtmist hagejal esitada märkused nende asjaolude kohta (vt 7. juuni 2023. aasta kohtuotsus Shakutin *vs.* nõukogu, T-141/21, ei avaldata, EU:T:2023:303, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

89 Käesolevas asjas ei erine loeteludesse jätmise aktide põhjendused esialgsete aktide põhjendustest, mistõttu ei olnud nõukogul kohustust kuulata hageja ära enne nende vastuvõtmist vastavalt eespool punktis 86 viidatud kohtupraktikale.

90 Järelikult tuleb tagasi lükata hageja argument, et nõukogu jättis ekslikult talle teatamata loeteludesse jätmise aktide põhjendused. Samuti ei pidanud nõukogu vastavalt eespool punktides 86 ja 87 viidatud kohtupraktikale hagejat teavitama oma kavatsusest jätta tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse.

91 Veel tuleb märkida, et esiteks vastas nõukogu 24. juuli 2023. aasta kirjas hageja 13. juuni 2023. aasta taotlusele kustutada tema nimi vaidlusalustest loeteludest. Selles kirjas märkis nõukogu, et hageja nime loeteludesse kandmise põhjus ehk asjaolu, et ta toetab otseselt Venemaa sõjatööstuskompleksi Ukraina-vastases agressioonisõjas, on selgelt välja toodud loeteludesse jätmise aktide asjakohastes sätetes ja otsuse 2023/434 põhjenduses 10. Kuna hageja esitatud argumendid olid sisuliselt kokkuvõte käesolevas kohtuasjas esitatud hagiavalduses välja toodud argumentidest, viitas nõukogu kostja vastusele. Teiseks teatas nõukogu hagejale, et ta on otsustanud jätta tema nime vaidlusalustesse loeteludesse ja et ta võib esitada uusi märkusi kuni 1. detsembrini 2023.

92 Mis puudutab 2024. aasta jaanuari akti, siis vastas nõukogu 30. jaanuari 2024. aasta kirjaga hageja 6. detsembri 2023. aasta kirjale, rõhutades, et esimeses muutmisavalduses esitatud seisukohtades esitatud põhjustel ei ole mainitud 6. detsembri 2023. aasta kirjas esitatud argumendid põhjendatud.

93 Nõukogu meenutas eelkõige esiteks, et kuigi tal ei ole eraldi toimikut hagejat puudutavate tõendite jaoks, ei tähenda see, et ajal, mil hageja nimi kanti vaidlusalustesse loeteludesse, ei olnud nõukogu teadlik üldiselt kättesaadavast avalikust teabest hageja tegevuse ja varasemate lepingute kohta Venemaa sõjaväega, ning teiseks, et taotletud dokumendid edastati hagejale juba käesolevas kohtuasjas esitatud kostja vastuse lisas.

94 Lisaks, mis puudutab hageja argumenti, millega ta heidab nõukogule ette, et viimane edastas talle dokumendid, mis põhjendavad tema jätmist vaidlusalustesse loeteludesse, alles kostja vastuses, siis tuleb esiteks märkida, et need dokumendid, mis edastati 10. juulil 2024, ei kujuta endast „uusi asjaolusid“ eespool punktis 87 viidatud kohtupraktika tähenduses, kuna hageja nime loeteludesse jätmine põhineb samadel põhjendustel kui need, millel põhines esialgne loetellu kandmine. Teiseks, mis puudutab loeteludesse jätmise akte, siis igal juhul edastati need dokumendid mõistliku aja jooksul, mis oli piisav, et võimaldada hagejal käesoleva juhtumi konkreetsetel asjaoludel oma kaitseõigusi teostada.

95 Seega tuleb esimene väide põhjendamatuse tõttu tervikuna tagasi lükata.

96 Lisaks, mis puudutab õigusvastasuse vastuväidet, mille hageja esitas teise võimalusena otsuse 2014/512 ja määruse nr 833/2014 kohta, siis väidab hageja, et need aktid on õigusvastased, kui neid tõlgendada nii, et nõukogu võis otsustada jätta isiku või üksuse nime vaidlusalustesse loeteludesse, ilma et ta oleks enne teada andnud sellise otsuse põhjendustest ja oma kavatsusest seda teha. Sellega seoses tuleb märkida, et nagu möönab nõukogu, tuleneb harta artikli 41 lõike 2 punktist a, et õigust olla ära kuulatud tuleb järgida igas menetluses, mis võib lõppeda isiku huve kahjustava aktiga, isegi kui kohaldatavad õigusnormid sellist formaalsust sõnaselgelt ette ei näe (vt 12. mai 2022. aasta kohtuotsus Boshab *vs.* nõukogu, C-242/21 P, ei avaldata, EU:C:2022:375, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika). Siiski, nagu nähtub eespool punktidest 87 ja 90, ei kehti õigus olla ära kuulatud enne selliste aktide vastuvõtmist, millega jäetakse kehtima piiravad meetmed isikute suhtes, kellele neid meetmeid juba kohaldatakse, juhul, kui loetellu jätmine tugineb samadele põhjendustele kui need, mis õigustasid esialgse akti vastuvõtmist, millega kõnealused piiravad meetmed kehtestati.

97 Sellest järeldub, et hageja õigust olla ära kuulatud tuli järgida isegi siis, kui vaidlustatud aktid sellist õigust sõnaselgelt ei anna, mistõttu tuleb õigusvastasuse vastuväide tagasi lükata.

3. Kolmas väide, et on tehtud hindamisviga

98 Hageja väidab, et nõukogu ei ole tõendanud, et hageja nime kandmine vaidlusalustesse loeteludesse põhines piisaval faktilisel alusel.

99 Esiteks nähtub otsuse 2023/434 põhjendusest 10, et nõukogu tugines eeldusele, et hageja toetab otseselt Venemaa Föderatsiooni sõjatööstuskompleksi Ukraina-vastases agressioonisõjas. Hageja märgib, et nõukogu peab tõendama, et hageja toetab seda sõjatööstuskompleksi. Ka peab nõukogu juhul, kui talle on esitatud vastav taotlus, tegema teatavaks kõik vastuvõetud aktide aluseks olevad asjaolud. Nõukogu ei ole aga neid kohustusi täitnud.

100 Nimelt vaidleb hageja vastu sellele, et ta on üksus, mis otseselt toetab Venemaa Föderatsiooni sõjatööstuskompleksi Ukraina-vastases sõjas, ning väidab, et vaatamata tema korduvatele taotlustele ei ole nõukogu esitanud ühtegi tõendit, mis seda väidet toetaks.

101 Teiseks täpsustab hageja repliigis vastuseks nõukogu poolt kostja vastuse lisas esitatud tõenditele, et kuna teatud ajakirjandusartiklid olid vaidlustatud aktidest varasemad, rikkus nõukogu juhul, kui need olid tema valduses, kohustust esitada tema käsutuses olevad tõendid. Vastupidisel juhul ei saa tõendina kasutada tagantjärele põhjendamist.

102 Kolmandaks ei selgita kostja vastusele lisatud tõendid hageja vaidlusalustesse loeteludesse kandmise kriteeriume ning need ei ole vastuvõetavad, kuna need esitati kostja vastuses hilinenult ega ole usaldusväärsed.

103 Neljandaks vaidleb hageja vastu sellele, et nõukogu esitatud tõendid on piisavad tõendamaks, et hageja toetab otseselt Venemaa Föderatsiooni sõjatööstuskompleksi.

104 Esiteks vaidleb hageja vastu sellele, et rändlusteenuste osutamine Hersoni, Zaporižžja, Donetski, Luganski ja Krimmi piirkonnas lihtsustab nende integreerimist Venemaa Föderatsiooni. Nõukogu edastatud ajakirjandusartiklid ei tõenda vastupidist.

105 Teiseks eitab hageja telekommunikatsiooniteenuste osutamist Krimmis ja SIM-kaartide müümist. Ta vaidleb vastu ka nende ajakirjandusartiklite ja veebilehtede kuvatõmmiste usaldusväärsusele, mille nõukogu selle väite põhjendamiseks esitas.

106 Kolmandaks vaidleb hageja vastu sellele, et ta rajas Harkivi piirkonnas taristut. Selles küsimuses ei ole väljavõtted artiklitest, millele nõukogu tugines, usaldusväärsed tõendid.

107 Neljandaks vaidleb hageja vastu nõukogu väitele, et ta sõlmis lepinguid Venemaa sõjaväevõimudega, mis tõendab tihedat seost nendega. Sellega seoses väidab ta esiteks, et nõukogu mainitud veebisait ei ole ametlik veebisait, kus on loetletud Venemaa sõlmitud lepingud, ning teiseks, et nõukogu edastatud dokumentides loetletud lepingud sõlmiti enne sissetungi Ukrainasse ning nende ese ei ole seotud sõjaliste operatsioonidega.

108 Lisaks esitab hageja esimese muutmisavalduse lisas auditiaruande, väites, et see audit lükkab ümber nõukogu väite, et hagejal on Harkivi piirkonnas taristu. Ühtlasi leiab ta, et esiteks ei mõjuta asjaolu, et see aruanne koostati Üldkohtu menetluse jaoks, selle usaldusväärsust ja teiseks on see, kuidas nõukogu seda tõlgendab, spekulatiivne. Hageja on seevastu arvamusel, et seda taristut puudutavad nõukogu väited tuginevad üksnes ühest ja samast allikast pärit tõenditele ega ole usaldusväärsed.

109 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidleb neile argumentidele vastu.

110 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kuigi on tõsi, et nõukogul on teatav kaalutlusõigus juhtumipõhiselt kindlaks teha, kas õiguslikud kriteeriumid, millel kõnealused piiravad meetmed põhinevad, on täidetud, peavad liidu kohtud siiski tagama üldjuhul täieliku kontrolli kõigi liidu õigusaktide õiguspärasuse üle (vt 3. juuli 2014. aasta kohtuotsus National Iranian Tanker Company *vs.* nõukogu, T-565/12, EU:T:2014:608, punktid 54 ja 55 ning seal viidatud kohtupraktika, ning 26. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus Ovsyannikov *vs.* nõukogu, T-714/20, ei avaldata, EU:T:2022:674, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

111 Peale selle tuleb meenutada, et harta artikliga 47 tagatud kohtuliku kontrolli tõhusus nõuab eelkõige, et liidu kohus veenduks, et piiravate meetmete võtmise või kehtima jätmise otsus, mis puudutab asjaomast isikut või üksust isiklikult, põhineb kindlal faktilisel alusel. See tähendab selle otsuse aluseks olevates põhjendustes kirjeldatud väidetavate faktiliste asjaolude kontrollimist

nii, et kohtulik kontroll ei ole piiratud esitatud põhjuste abstraktse tõepärasuse hindamisega, vaid see käsitleb küsimust, kas need põhjused või vähemalt üks neist, mida iseenesest peetakse selle otsuse põhjendamiseks piisavaks, on tõendatud (18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs.* Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 119).

112 Nende põhjenduste tõelevastavuse hindamisel ei tule tõendeid ja teavet analüüsida mitte eraldi võetuna, vaid seostatuna nende kontekstiga. Nimelt täidab nõukogu temal lasuva tõendamiskoormise, kui ta viitab liidu kohtus selliste piisavalt konkreetsete, täpsete ja ühtelangevate kaudsete tõendite kogumile, mis tõendavad piisava seose olemasolu selle isiku, kelle suhtes piiravat meedet kohaldatakse, ja taunitava režiimi või üldisemalt olukorra vahel, mille vastu võideldakse (15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 124).

113 Nimelt peab puudutatud isiku vastu kasutatud põhjenduste paikapidavust vaidlustamise korral tõendama liidu pädev asutus, mitte puudutatud isik ise ei pea tõendama nende põhjenduste alusetust (vt 15. juuni 2017. aasta kohtuotsus Kiselev *vs.* nõukogu, T-262/15, EU:T:2017:392, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

114 Lisaks tuleb eeskätt piiravaid meetmeid käsitlevates kohtuvaidlustes Üldkohtul sisulist õiguspärasust kontrollida nii nende asjaolude alusel, mis on esitatud vaidlusaluste aktide põhjendustes, kui ka nende asjaolude alusel, mille nõukogu esitab vaidlustamise korral Üldkohtule, et tõendada põhjendustes esitatud faktiliste asjaolude paikapidavust (vt selle kohta 22. aprilli 2021. aasta kohtuotsus nõukogu *vs.* PKK, C-46/19 P, EU:C:2021:316, punkt 64).

115 Hageja argumentide põhjendatust tuleb analüüsida nendest kohtupraktikas väljakujundatud põhimõtetest lähtudes.

a) Esialgsed aktid

116 Mis puudutab esialgseid akte, siis tuleb esiteks kindlaks teha, kas tõendeid, mis nõukogu esitas oma menetlusdokumentide lisas, võis kasutada hageja nime vaidlusalustesse loeteludesse kandmise põhjendamiseks, ja teiseks, kas nõukogu tegi hindamisvea, kui ta leidis, et hageja toetas otseselt Venemaa sõjatööstuskompleksi.

117 Sellega seoses tuleb kõigepealt täpsustada, et nõukogu tugineb neljale väitele, mille kohaselt esiteks osutab hageja rändlusteenuseid Donetski, Luganski, Zaporižžja, Hersoni ja Krimmi piirkonnas, teiseks osutab ta Krimmis telekommunikatsiooniteenuseid, kolmandaks on tal Harkivi piirkonnas taristu ja neljandaks sõlmis ta Venemaa sõjaväega telekommunikatsiooniteenuste osutamise lepingud.

1) Nõukogu võimalus viidata kostja vastuses esitatud tõenditele

118 Kõigepealt, mis puudutab põhjendust, millega nõukogu põhjendas hageja nime kandmist vaidlusalustesse loeteludesse ja mille kohaselt toetab hageja otseselt Venemaa Föderatsiooni sõjatööstuskompleksi, siis tuleb tõdeda, et pärast hageja taotlust vastas nõukogu talle, et kogu teave, mis seda loetellu kandmist õigustas, sisaldub esialgsete aktide asjakohastes sätetes. Kõnealustele tõenditele viitas nõukogu tõepoolest alles kostja vastuses. Seega tuleb kindlaks teha, kas nõukogu võis neile viidata.

119 Kohtupraktikast tuleneb, et asjaolu, et nõukogu ei teinud teatavaks asjaolusid, mille alusel ta kandis isiku piiravate meetmete loetellu, ei saa kahjustada selle isiku kaitseõigusi, kui need asjaolud kujutavad endast teadaolevat konteksti, st kui need on avalikult kättesaadavad, ja seega võib eeldada, et need on kõigile teada (vt selle kohta 7. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Central Bank of Iran *vs.* nõukogu, C-266/15 P, EU:C:2016:208, punkt 37, ja 25. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Central Bank of Iran *vs.* nõukogu, T-563/12, EU:T:2015:187, punktid 85 ja 97).

120 Käesolevas asjas võib aga eeldada, et kõigile on teada, et üks selliseid Venemaa Föderatsiooni peamisi telekommunikatsioonioperaatoreid nagu hageja – mida hageja ei eita – osaleb sõja ajal selle riigi sõjatööstuskompleksi otseses toetamises.

121 Hageja vaidleb siiski vastu asjaolule, et nõukogu esitas selleks, et põhjendada väidet, et hageja toetab otseselt Venemaa sõjatööstuskompleksi, mitu tõendit kostja vastuse lisana.

122 Sellega seoses tuleb märkida, et nõukogu ei olnud kohustatud tegema hagejale teatavaks dokumentaalseid tõendeid, millel põhines esialgne otsus kanda tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse, kuna väidetavate asjaolude kohta võis eeldada, et need on kõigile teada, nagu on märgitud eespool punktis 120. Järelikult ei olnud nõukogu kohustatud esitama selle kohta dokumente või tõendeid (vt selle kohta 7. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Central Bank of Iran *vs.* nõukogu, C-266/15 P, EU:C:2016:208, punkt 38, ja 25. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Central Bank of Iran *vs.* nõukogu, T-563/12, EU:T:2015:187, punkt 97).

123 Seega, kuigi põhimõtteliselt peab nõukogu oma otsustes tõendama, et asjaolud, mis põhjendavad isiku kandmist piiravate meetmete loeteludesse, peavad paika, ei ole see nii juhul, kui ta tugineb faktilistele asjaoludele, mis on kõigile teada ja mille tõelevastavuse saab isik, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, Üldkohtus vaidlustada. Sellises olukorras tuleneb poolte võrdsuse põhimõttest, et nõukogul on õigus esitada Üldkohtule dokumente, mis on üldiselt avalikult kättesaadavad, et tõendada sellise kõigile teada oleva faktilise asjaolu tõelevastavust, mida ei olnud tuvastatud Üldkohtus vaidlustatud otsuses, võimaldades Üldkohtul seega hinnata seda fakti ja selle tõelevastavust konkreetsete asjaolude põhjal ning teha otsus hageja vastuväite kohta (vt selle kohta analoogia alusel 10. novembri 2011. aasta kohtuotsus LG Electronics *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet, C-88/11 P, ei avaldata, EU:C:2011:727, punktid 27–29 ja seal viidatud kohtupraktika).

124 Nimelt, nagu nõukogu kohtuistungil ja oma menetlusdokumentides märkis, ei olnud talle teadmata üldine kontekst ega üldiselt kättesaadav avalik teave, mis puudutas üksusi, kelle ta otsustas kanda vaidlusalustesse loeteludesse, eelkõige hagejat. Seega, kuigi nõukogu ei koostanud käesolevas asjas esialgsete aktide vastuvõtmise ajal tõendite toimikut, võis ta vaidlustamise korral viidata üldiselt avalikult kättesaadavatele tõenditele, et põhjendada oma väiteid faktilise asjaolu kohta, mille kohta võis eeldada, et see on kõigile teada.

2) Faktiliste asjaolude hindamine

125 Esiteks tuleb analüüsida hageja väiteid, millega väidetakse, et teatud tõendid ei ole usaldusväärsed, ja teiseks seda, kas nõukogu on faktilisi asjaolusid valesti hinnanud.

i) Tõendite hindamine

126 Mis puudutab tõendite usaldusväärsust, millele hageja osaliselt vastu vaidleb, siis tuleb meenutada, et liidu asutustel ei ole pädevust kolmandates riikides uurimist läbi viia, mistõttu peavad nad lähtuma üldsusele kättesaadavatest infoallikatest, aruannetest, ajakirjanduses avaldatud artiklitest, salateenistuse aruannetest või muudest sarnastest teabeallikatest (14. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Kim jt *vs.* nõukogu ja komisjon, T-533/15 ja T-264/16, EU:T:2018:138, punkt 107, ja 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Haswani *vs.* nõukogu, T-521/19, ei avaldata, EU:T:2020:608, punkt 142).

127 Sellega seoses oleks ülemäärane ja ebaproportsionaalne nõuda, et nõukogu viiks ise läbi kohapealseid uurimisi mitmes meediakanalis kajastatud faktiliste asjaolude tõelevastavuse kohta (25. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Almaz-Antey Air and Space Defence *vs.* nõukogu, T-255/15, ei avaldata, EU:T:2017:25, punkt 148, ja 1. juuni 2022. aasta kohtuotsus Prigozhin *vs.* nõukogu, T-723/20, ei avaldata, EU:T:2022:317, punkt 59).

128 Lisaks põhineb liidu kohtu tegevus tõendite vabal hindamisel ning ainus tõendite väärtuse hindamise kriteerium on nende usaldusväärsus. Dokumendi tõendusjõu hindamiseks tuleb sellega seoses kontrollida selles sisalduva teabe tõepärasust, võttes eelkõige arvesse dokumendi päritolu, koostamise asjaolusid ja adressaati ning seda, kas dokumendi sisu arvestades näib see mõistlik ja usaldusväärne (vt 15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 114 ja seal viidatud kohtupraktika).

129 Käesoleval juhul vaidleb hageja vastu teatavate nõukogu poolt aluseks võetud tõendite usaldusväärsusele.

130 Täpsemalt väidab hageja esiteks seoses telekommunikatsiooniteenuste, eelkõige rändlusteenuste osutamisega Krimmis, et veebisait „Fans de MegaFon“ ja veebileht „Help-Desk MegaFon“, mis näitavad, et hageja pakub Krimmis internetiteenuseid, ei ole usaldusväärsed, arvestades nende mitteametlikku allikat; teiseks vaidleb ta osas, mis puudutab tema taristu olemasolu Harkivi piirkonnas, vastu Kesk- ja Ida-Euroopale spetsialiseerunud *think tank*'i (mõttekoda) Centre for Eastern Studies 25. aprilli 2022. aasta artikli ning veebiajalehe Ukrainska Pravda 24. aprilli 2022. aasta artikli tõenduslikule väärtusele, kuna nendes väljaannetes ei ole mainitud nende allikaid ja nende sõltumatus on vaieldav, ja kolmandaks väidab hageja tema ja Venemaa sõjaväe vahelise seose kohta, et väljavõtted veebilehelt, kus on loetletud tema ja Venemaa sõjaväe vahel aastatel 2013–2021 sõlmitud telekommunikatsiooniteenuste lepingud, ei pärine ametlikult veebilehelt.

131 Vastavalt eespool punktides 126–128 viidatud kohtupraktikale pärinevad nõukogu kasutatud tõendid erinevatest allikatest ja koosnevad eelkõige ajakirjandusartiklitest, kusjuures kõik need tõendid on üldsusele kättesaadavad.

132 Seega, mis puudutab veebilehtedelt „Fans de MegaFon“ ja „Help-Desk MegaFon“ pärinevaid artikleid ning hageja ja Venemaa sõjaväe vahel sõlmitud lepingute loetelu sisaldava veebilehe väljavõtet, siis tuleb hageja väited, et need allikad ei ole usaldusväärsed, kuna tegemist ei ole tema ametlikelt veebisaitidelt pärit lehekülgedega, tagasi lükata, sest puuduvad tõendid, mis nende allikate usaldusväärsuse kahtluse alla seaksid.

133 Samuti ei toeta hageja argumenti Centre for Eastern Studiesi ja ajalehe Ukrainska Pravda artiklite kohta, mille kohaselt need kaks artiklit, millest üks on teise reproduktsioon, ei maini oma allikaid ja nende sõltumatus on küsitav, mingid konkreetsed tõendid, välja arvatud hageja taotlusel koostatud auditiaruanne, mis on siiski koostatud hageja enda esitatud andmete põhjal. Mis puudutab täpsemalt Centre for Eastern Studiest, siis see on liikmesriigis, Varssavis (Poola), asuv sõltumatu uurimisinstituut ning miski ei võimalda seada kahtluse alla tema avaldatud artiklite usaldusväärsust. Seega ei võimalda hageja esitatud väited nende tõendite usaldusväärsust kahtluse alla seada.

134 Pealegi ei eita hageja rändlusteenuste osutamist, et teenindada oma kliente Donetski, Luganski, Zaporižžja, Hersoni ja Krimmi piirkonnas.

135 Eeltoodut arvestades ja kuna toimikus puuduvad tõendid, mis võiksid seada kahtluse alla nõukogu kasutatud allikate usaldusväärsuse, tuleb tunnistada, et need on usaldusväärsed ja seega teatud tõendusliku väärtusega eespool punktis 128 meenutatud kohtupraktika tähenduses.

ii) Nõukogu esitatud tõendite asjakohasus ja piisavus

136 Seoses hageja argumendiga, et nõukogu esitatud tõendid ei võimalda kinnitada tema väiteid, mida on meenutatud eespool punktides 103–107, tuleb analüüsida, kas need tõendid võimaldavad tuvastada, et hageja toetab otseselt Venemaa sõjatööstuskompleksi.

137 Mis esiteks puudutab Donetski, Luganski, Zaporižžja ja Hersoni piirkonnas ning Krimmis pakutavaid rändlusteenuseid, siis vaidleb hageja vastu sellele, et nende teenuste osutamine on tõend tema väidetava toetuse kohta Venemaa sõjatööstuskompleksile. Siiski ei eita ta nimetatud teenuste osutamist nendes piirkondades.

138 Nagu rõhutab nõukogu, võib rändlusteenuste osutamine kontekstis, milles neid tõendeid tuleb hinnata, st Venemaa jätkuva Ukraina-vastase agressioonisõja kontekstis, hõlbustada ja tugevdada nende piirkondade „integratsiooni“ Venemaa Föderatsiooniga. On tõsi, et rändlusteenuste osutamine iseenesest ei tekitaks probleeme teistsuguses kontekstis. Nende teenuste osutamine klientidele, tuginedes koostööle „kohaliku operaatoriga“, hõlbustab aga nende klientide tegevust Ukraina piirkondades, mis on Venemaa kontrolli all, kuna kliendid saavad jätkata Venemaa SIM-kaardi kasutamist okupeeritud piirkondades ja helistada, saata SMS-sõnumeid ja kasutada internetti ajal, mil nad viibivad nendes piirkondades, ilma et nad peaksid liituma kohaliku mobiilsideoperaatoriga. Seega hõlbustab see Vene kasutajate suhtlemist Venemaa ja Ukraina okupeeritud territooriumide vahel. Neid järeldusi kinnitab asjaolu, et hageja alustas nimetatud teenuste osutamist alles pärast sõjalise agressiooni algust Ukrainas.

139 Sellest järeldub, et nõukogu võis põhjendatult asuda seisukohale, et arvestades poliitilist ja sõjalist arengut kõnealustes piirkondades ning käimasoleva sõja kontekstis võis rändlusteenuste osutamine veelgi enam kahjustada Ukraina territoriaalset terviklikkust ning on seega kaudne tõend, mis kinnitab hageja toetust Venemaa sõjatööstuskompleksile.

140 Teiseks, mis puudutab telekommunikatsiooniteenuste osutamist Krimmis, millele hageja vastu vaidleb, siis tuleb märkida, et nõukogu esitas artikli veebisaidilt „Fans de MegaFon“ ja veebilehelt „Help-Desk MegaFon“. Samadel põhjustel, mis on esitatud eespool punktides 138 ja 139, aitab nende teenuste osutamine veelgi enam kaasa Venemaa sõjatööstuskompleksi toetamisele. Igal juhul, isegi kui peaks leitama, et hageja ei osutanud selliseid teenuseid Krimmis, ei ole vaidlust selles, et ta osutas seal rändlusteenuseid.

141 Kolmandaks tuleb märkida, et Centre for Eastern Studiesi ja ajalehe Ukrainska Pravda avaldatud artiklid, mille nõukogu esitas, viitavad hageja taristu olemasolule Harkivi piirkonnas.

142 Neljandaks, mis puudutab Venemaa sõjaväe ja hageja vahel aastatel 2013–2021 sõlmitud lepinguid, siis väidab hageja esiteks, et need lepingud sõlmiti enne sissetungi Ukrainasse, ja teiseks, et kõnealuseid teenuseid ei saa kasutada sõjalistes operatsioonides.

143 Sellega seoses esitab nõukogu väljavõtted veebisaidilt ClearSpending, millel on nimetatud need lepingud koos iga lepingu kestusega. Ent ühelt poolt, olgugi et nõukogu esitatud tõendid näitavad, et hageja ja Venemaa sõjavägi sõlmisid lepingud aastatel 2013–2021, annavad need tunnistust pikaajalisest sidemest hageja ja nimetatud sõjaväe vahel. Teiselt poolt, vaatamata sellele, et puuduvad tõendid nende lepingute võimaliku jätkumise kohta, tuleb tõdeda, et hageja ja Venemaa sõjaväe vaheline peaaegu kümneaastane lepinguline suhe kinnitab argumente, mille kohaselt on hageja Venemaa poolt Ukrainas alustatud agressiooni järel üksus, kes toetab otseselt Venemaa Föderatsiooni sõjatööstuskompleksi.

144 Kõike eeltoodut arvestades tuleb märkida, et nõukogu esitatud tõendid kujutavad endast selliste piisavalt konkreetsete, täpsete ja ühtelangevate kaudsete tõendite kogumit, mis kinnitavad asjaolu, et hageja toetab otseselt Venemaa sõjatööstuskompleksi. Järelikult ei ole nõukogu teinud hindamisviga.

b) Loeteludesse jätmise aktid

145 Mis puudutab loeteludesse jätmise akte, siis esimesena tuleb tõdeda, et nagu on märgitud eespool punktis 124, võib nõukogu tugineda tõenditele, mille ta edastas Üldkohtu menetluses kostja vastuse lisana vastuseks hageja vastuväidetele, et tõendada sellise faktilise asjaolu tõelevastavust, mida võib pidada kõigile teadaolevaks.

146 Veel tuleb märkida, et igal juhul saatis nõukogu seoses loeteludesse jätmise aktidega hagejale 24. juulil 2023 kirja, milles teavitas teda vaidlustatud aktide pikendamisest tema suhtes, viidates sõnaselgelt 28. juunil 2023 esitatud kostja vastuse lisas olevatele tõenditele. Seega võib ta nendele asjaoludele tugineda, et tõendada hageja kohta väidetud faktiliste asjaolude paikapidavust.

147 Teisena põhinevad nõukogu väited samadel põhjustel, mis on esitatud eespool punktides 129–144, usaldusväärsetel ja asjakohastel tõenditel.

148 Järelikult tuleb tõdeda, et nõukogu esitas piisavalt konkreetsete, täpsete ja ühtelangevate kaudsete tõendite kogumi, mis tõendab, et hageja vastab kõnealusele loetellu kandmise kriteeriumile.

149 Kolmandana tuleb tõdeda Ukraina olukorraga seotud üldise konteksti kohta, et loeteludesse jätmise aktide vastuvõtmise seisuga oli olukord selles riigis jätkuvalt tõsine ning esialgsete aktidega taotletav eesmärk, nimelt surve avaldamine Venemaa valitsusele, et viimane lõpetaks Ukrainat destabiliseeriva tegevuse ja poliitika, oli endiselt päevakorral.

150 Mis neljandana puudutab auditiaruannet, mille hageja esitas esimese muutmisavalduse lisas tõendamaks, et tal ei ole Harkivi piirkonnas taristut, siis tuleb märkida, et eespool punktis 128 viidatud kohtupraktikat arvestades on selle dokumendi tõenduslik väärtus väike. Esiteks koostati see aruanne hageja taotlusel käesoleva kohtuasja tarbeks ja teiseks on selles märgitud, et audiitor ei suutnud tuvastada hageja varade registreid, mis olid muu hulgas seostatavad Harkivi piirkonnaga, kuid see ei tähenda tingimata, et hagejal ei olnud selles piirkonnas taristut. Veel on

selles aruandes märgitud, et aruanne koostati hagejaga kokku lepitud menetluste alusel ning et ei olnud võimalik tagada, et täiendavate menetluste läbiviimise korral oleksid tulemused võinud olla teistsugused.

151 Kõiki neid kaalutlusi arvestades tuleb märkida, et nõukogu ei teinud hindamisviga, kui ta leidis, et hageja on üksus, kes toetab otseselt Venemaa sõjatööstuskompleksi, ja seega jättis tema nime vaidlusalustesse loeteludesse.

152 Kõike eeltoodut arvestades tuleb kolmas väide tervikuna tagasi lükata.

4. Neljas väide, et on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet ning hageja ettevõtlusvabadust ja mainet

153 Hageja väidab, et vaidlustatud aktid rikuvad tema ettevõtlusvabadust, mis on tagatud harta artikliga 16, ja tema mainet. Temale ei tohi nimelt teha ühtegi erandit ja tema peamine tegevus on takistatud. Hageja märgib samuti, et tema kandmist vaidlusalustesse loeteludesse ei saa pidada vajalikuks ja sobivaks meetmeks, et võidelda Venemaa Föderatsiooni destabiliseeriva tegevuse vastu Ukrainas.

154 Hageja lisab veel esiteks, et teiste Venemaa suurte telekommunikatsioonioperaatorite suhtes ei ole võetud ühtegi piiravat meedet. Teiseks märgib ta, et internetiühendust peetakse inimõiguseks ning selle juurdepääsu piirangud võivad mõjutada kasutajate õigust sõnavabadusele, eraelu puutumatusele ja haridusele.

155 Nõukogu ja komisjon vaidlevad neile argumentidele vastu.

156 Tuleb meenutada, et liidu õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluv proportsionaalsuse põhimõte, mida on korratud ELL artikli 5 lõikes 4, nõuab, et liidu õigusnormidega rakendatavad meetmed oleksid vastava õigusaktiga taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks sobivad ega läheks kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik (vt 15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 190 ja seal viidatud kohtupraktika).

157 Käesolevas asjas tuleb märkida, et hageja ettevõtlusvabadus on piiratud ja tema suhtes võetud piiravad meetmed kahjustavad teataval määral tema mainet.

158 Kuigi põhiõiguste austamine on liidu õigusaktide õiguspärasuse tingimus, ei ole väljakujunenud kohtupraktika kohaselt põhiõigustel, millele hageja tugineb, nimelt õigusel ettevõtlusvabadusele ja õiguse maine austamisele, liidu õiguses absoluutset kaitset. Järelikult võib nende õiguste kasutamist piirata tingimusel, et need piirangud on tegelikult vastavuses liidu taotletavate üldist huvi pakkuvate eesmärkidega ega kujuta taotletavat eesmärki silmas pidades ülemäärast ja talumatut sekkumist, mis kahjustaks sel viisil tagatud õiguste olemust (vt selle kohta 15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 193 ja seal viidatud kohtupraktika).

159 Seega peab selleks, et kõnealuste põhiõiguste riive oleks liidu õigusega kooskõlas, see olema ette nähtud seaduses, arvestama asjaomaste õiguste olemust, taotlema liidu üldist huvi teeniva eesmärgina tunnustatud eesmärki ega tohi olla ebaproportsionaalne (vt 15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 194 ja seal viidatud kohtupraktika).

160 Tuleb tõdeda, et käesolevas asjas on need neli tingimust täidetud.

161 Esiteks on kõnealused piiravad meetmed ette nähtud „seaduses“, kuna need on kehtestatud aktidega, mis on üldkohaldatavad, millel on liidu õiguses selge õiguslik alus ja mis on piisavalt ettenähtavad.

162 Teiseks on vaidlustatud aktid kehtestatud kuueks kuuks ning neid vaadatakse pidevalt läbi. Kuivõrd need meetmed on ajutised ja tagasipööratavad, siis tuleb asuda seisukohale, et need ei kahjusta kõnealuste vabaduste olemust.

163 Kolmandaks vastavad need rahvusvahelise üldsuse jaoks nii olulisele üldist huvi pakkuvale eesmärgile nagu suurendada Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava tegevuse kulukust Venemaa Föderatsiooni jaoks ning toetada kriisi rahumeelset lahendamist (vt selle kohta 28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 147, ja 15. novembri 2023. aasta kohtuotsus OT *vs.* nõukogu, T-193/22, EU:T:2023:716, punkt 198).

164 Neljandaks, mis puudutab kõnealuste piiravate meetmete sobivust, siis tuleb märkida, et arvestades rahvusvahelise üldsuse jaoks niivõrd olulisi üldist huvi pakkuvaid eesmärke nagu need, mida on mainitud eespool punktis 163, ei saa neid iseenesest pidada ebasobivaks. Lisaks tuleb märkida nende meetmete vajalikkuse kohta, et vaidlustatud aktid sisaldavad keeldu seoses teatavate toodetega, see tähendab kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogiaga ning kaupade ja tehnoloogiaga, mida on mainitud muudetud otsuse 2014/512 artikli 3a lõikes 7, ning et see keeld puudutab üksnes Euroopa ettevõtjaid. Muud, vähem piiravad meetmed, näiteks eelneva loa süsteem, ei võimalda taotletavat eesmärki sama tõhusalt saavutada.

165 Nimelt ei puuduta vaidlustatud aktid kõiki kaupu, vaid üksnes kahesuguse kasutusega kaupu ja tehnoloogiat ning muudetud otsuse 2014/512 artikli 3a lõikes 7 nimetatud kaupu ja tehnoloogiat, ning näevad ette võimaluse teha kohaldatavatest piiravatest meetmetest erandeid. Täpsemalt on muudetud otsuse 2014/512 artikli 3b lõikes 1 nähtud ette erandid kõnealustest piiravatest meetmetest selliste üksuste suhtes, kelle nimi on kantud vaidlusalustesse loeteludesse, nagu hageja. Täpsemalt võivad liikmesriigi pädevad asutused kahel juhul anda loa kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia müügiks, tarnimiseks, üleandmiseks või ekspordiks, isegi kui neil on põhjendatult alust arvata, et lõppkasutaja võib olla IV lisas loetletud üksus, nimelt kui kaubad või tehnoloogia või nendega seotud tehniline või rahaline abi on vajalik niisuguse sündmuse kiireks ärahoidmiseks või leevendamiseks, millel on tõenäoliselt ränk ja märkimisväärne mõju inimeste tervisele ja ohutusele või keskkonnale, ning kui kaupade või tehnoloogia või nendega seotud tehnilise või rahalise abi aluseks on leping, mis on sõlmitud enne 26. veebruari 2022, või sellise lepingu täitmiseks vajalik lisaleping, tingimusel et luba on taotletud enne 1. maid 2022.

166 Viiendaks näitab mängus olevate huvide kaalumine, et kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia ekspordipiirangutest tulenevad ebamugavused ei ole taotletavate eesmärkidega ebaproportsionaalsed. Sellega seoses tuleb märkida, et vaidlustatud aktidega taotletavate eesmärkide tähtsus, mis on osa laiemast eesmärgist säilitada rahu ja rahvusvaheline julgeolek kooskõlas ELL artiklis 21 sätestatud liidu välistegevuse eesmärkidega, on oma olemuselt selline, et see kaalub üles teatud ettevõtjatele tekkivad negatiivsed tagajärjed, isegi kui need on märkimisväärsed. Järelikult ei ole hageja tõendanud, et vaidlustatud aktid kahjustasid ebaproportsionaalselt tema ettevõtlusvabadust ja tema mainet.

167 Lisaks, kuivõrd hageja mainib repliigis ühelt poolt, et teiste Venemaa suurte telekommunikatsioonioperaatorite suhtes ei ole võetud ühtegi piiravat meedet, ja teiselt poolt, et tema suhtes kehtestatud piirangud võivad mõjutada tema kasutajate õigust sõnavabadusele, eraelu puutumatusele ja haridusele, siis tuleb märkida, et need argumendid ei ole põhistatud.

168 Igal juhul, mis puudutab hageja argumenti, et teiste Venemaa suurte telekommunikatsioonioperaatorite suhtes ei ole võetud ühtegi piiravat meedet, siis tuleb märkida, et isegi kui eeldada, et nõukogu ei võtnud piiravaid meetmeid teatud isikute või üksuste suhtes, kes kuuluvad Venemaa Föderatsiooni telekommunikatsioonisektorisse, ja et nad on hagejaga sarnases olukorras, siis see argument tuleb tagasi lükata. Võrdse kohtlemise ja diskrimineerimiskeelu ning hea halduse põhimõtete järgimisel peab nimelt arvestama seaduslikkuse põhimõttega (vt 14. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, T-390/08, EU:T:2009:401, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 3. mai 2016. aasta kohtuotsus Post Bank Iran *vs.* nõukogu, T-68/14, ei avaldata, EU:T:2016:263, punkt 135).

169 Mis puudutab argumenti, et tema suhtes kehtestatud piirangud võivad mõjutada tema kasutajate õigust sõnavabadusele, eraelu puutumatusele ja haridusele, siis tuleb märkida, et hageja ei ole seda põhjendanud konkreetsete argumentidega ega selgitanud muu hulgas, kuidas kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia ekspordi range korra kohaldamine võib neid õigusi mõjutada.

170 Eeltoodut arvestades tuleb neljas väide tagasi lükata ja seega hagi tervikuna rahuldamata jätta.

V. Kohtukulud

171 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

172 Kodukorra artikli 138 lõike 1 järgi kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud.

173 Kuna käesoleval juhul on hageja kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista hagejalt. Komisjon kui menetlusse astunud institutsioon kannab ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (esimene koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta MegaFon OAO kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud.

3. Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.

Mastroianni Brkan Gâlea

Tóth Kalėda

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. jaanuaril 2025 Luxembourgis.

Allkirjad